

Zaak C-923/19

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

17 december 2019

Verwijzende rechter:

Tribunal Supremo (hoogste rechterlijke instantie, Spanje)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

28 november 2019

Verzoekster tot cassatie/verweerster in eerste aanleg:

Van Ameyde España, S. A.

Verweerster in cassatie/verzoekster in eerste aanleg:

GES Seguros y Reaseguros, S. A.

[OMISSIS]

TRIBUNAL SUPREMO

Sala de lo Civil (civiele kamer)

VOLTALLIGE ZITTING

[OMISSIS]

FEITEN [Or. 2]

TEN EERSTE.— *Geding in het kader waarvan de prejudiciële vraag wordt gesteld*

1.— Op 3 april 2014 heeft een verkeersongeval plaatsgevonden waarbij een geled voertuig, namelijk een trekkervrachtwagen (of trekker) met oplegger, van de weg was geraakt en vervolgens was gekanteld. Het ongeval was te wijten aan de nalatigheid van de bestuurder van de trekker.

2.— De oplegger was op de betrokken datum eigendom van Caixarenting, S. A. U. en was op basis van een financiële leasingovereenkomst geleased aan de

onderneming Primafrío, S. L. (hierna: „Primafrío”), die voor schade aan bovengenoemd voertuig was verzekerd door middel van een bij de maatschappij Ges, Seguros y Reaseguros, S.A. (hierna: „GES”) afgesloten polis. De verplichte wettelijke aansprakelijkheid voor schade aan derden was verzekerd bij de maatschappij Seguros Bilbao (niet betrokken bij het onderhavige geding).

De trekker was eigendom van de Portugese onderneming Doctrans Transportes Rodoviaros de Mercadería LDA (hierna: „Doctrans”) en was verzekerd tegen de verplichte wettelijke aansprakelijkheid bij de, eveneens Portugese, maatschappij Acoreana, die in Spanje werd vertegenwoordigd door de maatschappij Van Ameyde España, S. A. (Van Ameyde & Aficresa, S. A., volgens volmacht; hierna: „Van Ameyde”).

Zowel de Spaanse leasingnemer (Primafrío) als de Portugese eigenares van de trekker (Doctrans) waren vennootschappen met als enige aandeelhouder (voor 100 % van het kapitaal ervan) de onderneming Krone-Mur Servifrío, S. L.

3.– GES vergoedde Primafrío voor de schade aan de oplegger ten bedrage van 34 977,33 EUR (bedrag van de schade aan de oplegger verminderd met het eigen risico).

4.– Op 13 maart 2015 heeft de verzekeraar van de oplegger (GES) een vordering ingesteld tegen de verzekeraar van de trekker (Van Ameyde) – welke vordering aan de oorsprong ligt van het onderhavige geding – die ertoe strekte Van Ameyde te laten veroordelen tot betaling aan GES van dat bedrag van 34 977,33 EUR, vermeerderd met de wettelijke rente. GES voerde in essentie aan dat volgens de op het moment van de feiten geldende wetgeving zowel de trekker als de oplegger zelfstandige voertuigen waren, die toebehoorden aan verschillende eigenaars en elk hun eigen verplichte verzekering hadden [**Or. 3**], met als gevolg dat de oplegger niet kon worden beschouwd als een lading van de trekker of een door de trekker vervoerd goed.

5.– Van Ameyde verweerde zich tegen de vordering. Zij voerde aan dat de vordering moest worden afgewezen omdat de uitsluitingen van dekking als bedoeld in artikel 5, lid 2, van de Ley sobre responsabilidad civil y seguro en la circulación de vehículos a motor (wet inzake de wettelijke aansprakelijkheid en de verzekering in het motorrijtuigenverkeer), die is gecodificeerd bij Real Decreto Legislativo 8/2004 (koninklijk wetgevend besluit 8/2004), van 29 oktober 2004 (hierna: „LRCSCVM”), op de zaak van toepassing waren, aangezien de verplichte verzekering van de trekker volgens dat lid geen dekking bood voor schade aan de vervoerde goederen, en de oplegger in casu als vervoerd goed of lading van de trekker moest worden beschouwd.

6.– Bij beslissing van 14 juli 2016 heeft de Juzgado de Primera Instancia n.º 1 de La Palma del Condado (rechtbank in eerste aanleg nr. 1 La Palma del Condado, Spanje) de vordering ongegrond verklaard. Hij oordeelde dat, wat de uitsluitingen van dekking betreft waarin artikel 5 LRCSCVM voor de verplichte verzekering

van motorrijtuigen voorzag, de uitsluiting van lid 2 met betrekking tot schade aan door de trekker vervoerde goederen op de zaak van toepassing was aangezien de oplegger als „lading of vervoerd goed” moest worden beschouwd.

7.– Eiseres in eerste aanleg, GES, heeft hoger beroep ingesteld met het verzoek de vordering gegrond te verklaren, aangezien zij meende dat de oplegger niet kon worden gelijkgesteld met vervoerde goederen. Zij wees erop dat de genoemde uitsluiting van dekking – die, zoals elke uitsluiting, strikt moet worden uitgelegd – alleen betrekking had op schade aan „goederen die [in het verzekerd voertuig] worden vervoerd”, en niet op schade aan goederen die „door” het verzekerde voertuig worden vervoerd, zoals in casu de oplegger, die een afzonderlijk voertuig is ten opzichte van de trekker, een eigen verplichte verzekering heeft en derhalve een derde is ten aanzien van de verplichte verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid van de trekker. Verweerster in eerste aanleg heeft tegen het hoger beroep aangevoerd dat de oplegger een lading van de trekker was, aangezien het een voertuig betrof dat aan de trekker werd gekoppeld zodat deze een aanzienlijk deel van de massa van de oplegger overnam.

8.– De Audiencia Provincial de Huelva (rechter in tweede aanleg Huelva, Spanje), afdeling 2, heeft op 22 december 2016 uitspraak gedaan, waarbij hij het hoger beroep gegrond verklaarde en de vordering in haar geheel toewees. Hij oordeelde dat de oplegger niet als lading van [Or. 4] de trekker kon worden beschouwd, in de eerste plaats omdat artikel 5, lid 2, LRCSCVM verwijst naar de schade die wordt veroorzaakt „aan de goederen die [in het verzekerd voertuig] worden vervoerd”, en niet naar schade die wordt veroorzaakt aan de goederen die „door” het verzekerde voertuig worden vervoerd, en in de tweede plaats omdat het argument dat de oplegger het besturen beïnvloedt, doordat die het manoeuvreren bemoeilijkt en eraan heeft bijgedragen dat de bestuurder van de trekker de controle over het voertuig heeft verloren, en dus mee aan het ongeval ten grondslag ligt, niet kan worden aangenomen, aangezien ook in een voertuig dat bestemd is voor het vervoer van personen, laatstgenoemden een last vormen en het besturen kunnen beïnvloeden, zonder dat zij daarom bij een ongeval aansprakelijk zijn.

TEN TWEEDE.– *Cassatieberoep en prejudiciële vraag*

1.– Van Ameyde heeft cassatieberoep ingesteld tegen de uitspraak van de Audiencia Provincial op grond van schending van artikel 5, lid 2, LRCSCVM. Zij verzocht daarbij om afwijzing van de vordering op grond dat de schade aan de oplegger was uitgesloten van dekking door de verplichte verzekering van de trekker. Het cassatieberoep is ontvankelijk verklaard.

2.– Na meermaals te hebben beraadslaagd over de op het cassatieberoep te geven beslissing werd nagegaan of het relevant was het Hof om een prejudiciële beslissing te verzoeken en werd beslist partijen in dat verband te horen. Beide partijen hebben ingestemd met de indiening van een dergelijk verzoek. Met name Van Ameyde heeft verzocht om in de prejudiciële vraag te specificeren dat de

oplegger een functionele eenheid vormde met de trekker, waarvan de bestuurder aansprakelijk was voor het ongeval.

TEN DERDE.– *Identificatie van partijen*

1.– [OMISSIS] [beschrijving van de partijen, zie aanhef] [Or. 5]

RECHTSGRONDSLAGEN

TEN EERSTE.– Unierecht

1.– Artikel 1 van richtlijn 2009/103/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 betreffende de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe de deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven en de controle op de verzekering tegen deze aansprakelijkheid, bevat de volgende definities:

„1. ‚voertuigen‘: alle rij- of voertuigen die bestemd zijn om zich anders dan langs spoorstaven over de grond te bewegen en die door een mechanische kracht kunnen worden gedreven, alsmede al dan niet aan de rij- of voertuigen gekoppelde aanhangwagens en opleggers;

2. ‚benadeelden‘: zij die recht hebben op vergoeding van door voertuigen veroorzaakte schade”.

Artikel 3 ervan („Verplichte motorrijtuigenverzekering”) bepaalt:

„Iedere lidstaat treft, onverminderd de toepassing van artikel 5, de nodige maatregelen opdat de wettelijke aansprakelijkheid met betrekking tot de deelneming aan het verkeer van voertuigen die gewoonlijk op zijn grondgebied zijn gestald, door een verzekering is gedekt.

[...]

De in de eerste alinea bedoelde verzekering dekt zowel materiële schade als lichamelijk letsel”.

2.– In overeenstemming met die regeling heeft het Hof verklaard dat elk voertuig dat in de Europese Unie (EU) is ingeschreven en over een kentekenbewijs beschikt, en dus geschikt is voor de weg, moet zijn gedekt door een wettelijke aansprakelijkheidsverzekering (arrest van 4 september 2018, zaak C-80/17).

3.– Ook al zijn de trekker en de oplegger zelfstandige voertuigen en dus elk afzonderlijk onderworpen aan de verplichte verzekering, is in de genoemde richtlijn niet uitdrukkelijk geregeld hoe de aansprakelijkheid tegenover derden of tussen trekker en oplegger moet worden bepaald in het geval van een ongeval waarbij dit samenstel van voertuigen betrokken is.

TEN TWEEDE.– *Nationaal recht* [Or. 6]

1.– Artikel 1 LRCSCVM¹ („Wettelijke aansprakelijkheid”) bepaalt in lid 1:

„De bestuurder van een motorvoertuig is wegens het risico dat door het besturen daarvan ontstaat, aansprakelijk voor de daarmee in het verkeer aan personen en zaken toegebrachte schade.

[...]

De eigenaar die niet de bestuurder is, is aansprakelijk voor het lichamelijk letsel en de materiële schade die worden veroorzaakt door de bestuurder wanneer hij met hem een van de in artikel 1903 van de [Código Civil (burgerlijk wetboek)] en artikel 120, lid 5, van de [Código Penal (wetboek van strafrecht)] genoemde banden heeft. Deze aansprakelijkheid eindigt wanneer de eigenaar bewijst dat hij alle zorgvuldigheid van een goed huisvader heeft betracht om de schade te voorkomen”.

Artikel 2 LRCSCVM („Verzekeringplicht”) bepaalt in lid 1:

„Iedere eigenaar van een motorrijtuig dat gewoonlijk in Spanje is gestald, is verplicht een verzekeringsovereenkomst af te sluiten en in stand te houden voor elk voertuig dat hij bezit, die de in artikel 1 bedoelde wettelijke aansprakelijkheid dekt tot het bedrag van de grenzen van de verplichte verzekering[...].”

2.– Artikel 1, lid 1, van het Reglamento del seguro obligatorio de responsabilidad civil en la circulación de vehículos de motor (regeling inzake de verplichte verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid betreffende de deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen), zoals goedgekeurd bij Real Decreto 1507/2008 (koninklijk besluit 1507/2008) van 12 september 2008², luidt als volgt:

„Voor de toepassing van de wettelijke aansprakelijkheid voor deelneming aan het verkeer van motorvoertuigen en de verzekeringplicht worden alle voertuigen die geschikt zijn voor deelneming aan het verkeer te land en die worden aangedreven door een motor, met inbegrip van bromfietsen, speciale voertuigen, aanhangwagens en opleggers [...], beschouwd als motorvoertuigen”.

Daarnaast bevat het Reglamento General de Vehículos (algemene regeling inzake voertuigen), zoals goedgekeurd door Real Decreto 2822/1998 (koninklijk besluit 2822/1998) van 23 december 1998³, (in bijlage II) een catalogus van klassen en categorieën van voertuigen, en vermeldt het in artikel 5 de trekker en de oplegger

¹ Ley sobre responsabilidad civil y seguro en la circulación de vehículos a motor (wet inzake de wettelijke aansprakelijkheid en de verzekering in het motorrijtuigenverkeer), zoals gecodificeerd bij Real Decreto Legislativo 8/2004 (koninklijk wetgevend besluit 8/2004), van 29 oktober 2004, gepubliceerd in het *Boletín Oficial del Estado* van 5 november 2004.

² Gepubliceerd in het *Boletín Oficial del Estado* van 13 september 2008.

³ Gepubliceerd in het *Boletín Oficial del Estado* van 26 januari 1999.

als zelfstandige voertuigen, ook al kunnen beide samen een geleed voertuig vormen.

3.– Volgens de rechtspraak van de Tribunal Supremo (hoogste rechterlijke instantie, Spanje) zijn de verschillende onderdelen van het gelede voertuig ten aanzien van benadeelde derden hoofdelijk aansprakelijk, en artikel 19 van het genoemde Reglamento del seguro obligatorio („Samenloop van schade en veroorzakers”), regelt in lid 2 de wijze waarop de aansprakelijkheid tussen de onderdelen moet worden verdeeld: [**Or. 7**]

„Wanneer de twee betrokken voertuigen een trekker en de daaraan gekoppelde aanhangwagen of oplegger, of twee aanhangwagens of opleggers zijn, en de omvang van de fout van elk van die voertuigen niet kan worden vastgesteld, draagt elke verzekeraar tot de nakoming van de genoemde verplichtingen bij volgens de overeenkomsten tussen verzekeraars of, bij gebreke daarvan, naar rato van het bedrag van de jaarlijkse risicopremie voor elk voertuig dat in de verzekeringsovereenkomst is opgenomen”.

Die bepaling schrijft echter niet voor op welke wijze de aansprakelijkheid tussen de verzekeraars van de verschillende voertuigen die samen de gelede eenheid vormen, onderling moet worden verdeeld wanneer, zoals in het onderhavige geval, de schade die aan één van die voertuigen (de oplegger) is veroorzaakt uitsluitend aan het andere voertuig is toe te schrijven – in casu omdat de schade te wijten is aan het nalatige gedrag van de bestuurder van de trekker. Die bepaling geeft met andere woorden geen oplossing voor het probleem of de materiële schade aan de oplegger moet worden gedekt door de verplichte verzekering van de trekker.

4.– Artikel 5 LRCSCVM („Materiële werkingssfeer en uitsluitingen”) bepaalt in lid 2:

„De verplichte verzekering dekt evenmin materiële schade aan het verzekerde voertuig, aan de goederen die erin worden vervoerd of aan goederen die toebehoren aan de verzekeringnemer, de verzekerde, de eigenaar of de bestuurder, alsmede aan de echtgeno(o)t(e) of verwanten van de voornoemde personen tot de derde graad van bloed- of aanverwantschap”.

TEN DERDE.– *Motivering van het verzoek om een prejudiciële beslissing*

1.– In het bestreden arrest wordt artikel 5 LRCSCVM aldus uitgelegd dat de oplegger geen vervoerd goed of lading van de trekker is, en wordt derhalve geoordeeld dat de uitsluiting van dekking niet van toepassing is en dat de schade aan de oplegger wel degelijk door de verplichte verzekering van de trekker was gedekt. Verweerster in eerste aanleg, thans verzoekster tot cassatie, voert aan dat het wel degelijk een lading betreft en dat de schade aan die lading uitgesloten is van dekking door de verplichte verzekering, zeker gelet op het feit dat het ongeval zich heeft voorgedaan toen de trekker en de oplegger een functionele eenheid vormden.

2.– Deze twee tegenstrijdige uitleggingen van artikel 5 LRCSCVM komen ook voor in uitspraken van de Audiencias Provinciales, rechters in tweede aanleg in burgerlijke en handelszaken in Spanje.

Zo is in gevallen als het onderhavige geoordeeld dat schade aan de oplegger wel degelijk is uitgesloten van dekking door de verplichte verzekering van de trekkervrachtwagen of trekker [OMISSIS] [aanhaling van twee uitspraken van Audiencias Provinciales]. In enkele van die uitspraken wordt ter ondersteuning van die bevinding verwezen naar het arrest van deze civiele kamer van de Tribunal Supremo van 1 april 1996 [OMISSIS], volgens hetwelk schade aan de oplegger uitgesloten was op grond van een clausule in de vrijwillige wettelijke aansprakelijkheidsverzekering van de vrachtwagen-trekker of de trekker, waarvan de formulering sterk leek op die van artikel 5 LRCSCVM.

In andere uitspraken is daarentegen geoordeeld dat de schade aan de oplegger niet is uitgesloten van de verplichte verzekering van de trekkervrachtwagen of trekker [OMISSIS] [aanhaling van twee uitspraken van Audiencias Provinciales].

3.– [OMISSIS] [binnenlandse regelgeving inzake de rechtspraak van de Tribunal Supremo en het cassatieberoep]

4.– Overeenkomstig de rechtspraak van het Hof inzake de uitlegging van artikel 267 VWEU is de nationale rechter die meent dat een nationale regel die hij strijdig acht met het Unierecht, op een zaak van toepassing is, verplicht het Hof een prejudiciële vraag te stellen indien hij zijn twijfels niet zelf kan wegnemen en er geen gewoon rechtsmiddel tegen zijn beslissing openstaat (arrest van 9 september 2015, C-160/14).

5.– De twijfel die de verwijzende rechter heeft en naar aanleiding waarvan hij heeft beslist het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing bij het Hof in te dienen, is of de uitlegging van artikel 5 LRCSCVM volgens welke schade aan de oplegger in [Or. 9] gevallen als dat van het hoofdgeding uitgesloten is van dekking door de verplichte verzekering van de trekkervrachtwagen of trekker – op grond dat de oplegger kan worden gelijkgesteld met de lading of de „vervoerde goederen”, of dat de trekker en de oplegger één enkel voertuig vormen en hun respectieve verplichte verzekeringen slechts de materiële schade dekken die wordt toegebracht aan andere derden dan de eigenaar van elk van die voertuigen –, afbreuk doet aan de dekking van materiële schade door de verplichte motorrijtuigenverzekering, welke dekking is vastgesteld in artikel 3, laatste alinea, van richtlijn 2009/103/EG, gelezen in samenhang met artikel 1 van die richtlijn, of die dekking vermindert.

DICTUM

DE KAMER BESLIST: Gelet op het voorgaande verzoekt de eerste civiele kamer (in voltallige zitting) van de Tribunal Supremo van het Koninkrijk Spanje het Hof om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

„Staat artikel 3, laatste alinea, van richtlijn 2009/103/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 betreffende de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe de deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven en de controle op de verzekering tegen deze aansprakelijkheid, gelezen in samenhang met artikel 1 ervan, in de weg aan een uitlegging van de nationale wetgeving (artikel 5, lid 2, van de Ley sobre responsabilidad civil y seguro en la circulación de vehículos a motor [wet inzake de wettelijke aansprakelijkheid en de verzekering in het motorrijtuigenverkeer]) volgens welke in gevallen als dat van het hoofdgeding schade aan de oplegger uitgesloten is van dekking door de verplichte verzekering van de trekkervrachtwagen of trekker op grond dat de oplegger moet worden gelijkgesteld met de in de trekkervrachtwagen of trekker vervoerde goederen, of nog dat de oplegger één enkel voertuig vormt met de trekkervrachtwagen of de trekker wat materiële schade betreft?”

[OMISSIS] [Or. 10] [OMISSIS] [procedureregels van intern recht en handtekeningen]